

TE24 ja hankintalainsäädännön uudistusten tilanne

Johtava asiantuntija Riikka Hietanen

Työ- ja elinkeinoministeriö
Arbets- och näringsministeriet

Pääministeri Petteri Opron hallituksen ”Vahva ja välittävä Suomi “ – hallitusohjelma

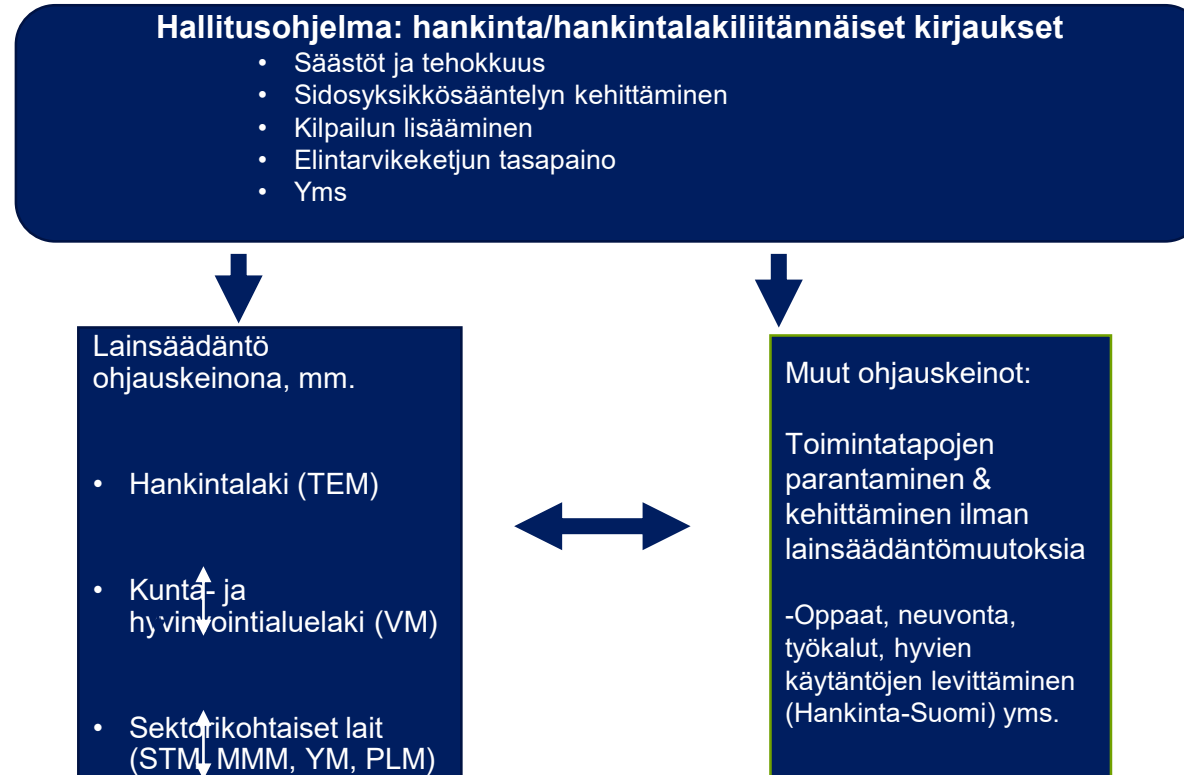
- Hallitus tavoittelee julkisten hankintojen tehostamisella merkittäviä kustannussäästöjä keskipitkällä aikavälillä.
- Hallitusohjelmassa hankinnat ja myös hankintalaki vahvasti esillä eri politiikkatavoitteiden näkökulmasta
 - Markkinoiden toimivuuden edistäminen ja kilpailun lisääminen, kilpailuneutraliteetti
 - Säästöt ja tehokkuus julkisissa hankinnoissa
 - Elintarvikeketjun tasapainon kehittäminen
 - Huoltovarmuus

Vahva ja välittävä Suomi

Neuvottelutulos hallitusohjelmasta 16.6.2023

Miten?

Mitä?

- **Sidosyksiköitä koskevat kirjaukset**
- **Hankintojen valmistelua koskeva kirjaus**
- **Huoltovarmuus ja elintarvikkeita koskevat kirjaukset**
- **Muutoksenhakua ja oikeussuojaa koskevat kirjaukset**
- **Säädöshuolto**

Sidosyksikköhankinnat

- Hyvinvointialueet voivat organisoida ydintoimintansa erilaisilla organisatorisilla malleilla, myös yhtiömuotoisesti. Hankintalain sääntelyn kiertämiseen in house -yhtiöiden kautta tulee kuitenkin puuttua lainsäädännön ja tehostetun valvonnan keinoin (s.44)
- Hallitus parantaa julkisen sektorin tehokkuutta sekä vahvistaa alueellista elinvoimaa ja yrittämisen edellytyksiä rajaamalla julkisen sektorin mahdollisuuksia tuottaa in house-yksiköissä sellaisia tukipalveluita, joissa on olemassa toimiva markkina, kuten siivous-, taloushallinto-, ruoka- ja ICT-palveluissa.
- Hallitus varmistaa julkisten hankintojen tehokkuutta ja mahdollistaa julkishallinnon joustavat toimintatavat uudistamalla sidosyksiköjä sekä muuta julkisen vallan markkinatoimintaa koskevaa sääntelyä.
- Rajoitetaan hankintayksiköiden mahdollisuuksia kiertää hankintalakia sidosyksiköiden avulla.
- Sidosyksikön omistukselle asetetaan yleisen edun huomioon ottava vähimmäisomistus prosentti (10 %).”
- Lainsäädäntö kirjoitetaan tavalla, joka mahdollistaa jatkossakin kuntien ja hyvinvointialueiden tehtävien järjestämisen yhtiömuodossa silloin, kun se ei vääristä kilpailua, sekä tavalla, joka turvaa huoltovarmuuden, potilasturvallisuuden, kielelliset oikeudet tai muun vastaavan painavan julkisen intressin
- Tiukennetaan lainsäädäntöä siten, että sidosyksikköhankintoja voidaan tehdä vain silloin, kun ne ovat kokonaistaloudellisesti edullisempia kuin markkinoilla toimivat vaihtoehdot tai kun tähän on muu erityisen painava julkinen intressi.
- Hallitus uudistaa kuntalakia ja hyvinvointialuelakia huomioimaan paremmin taloudellinen vastuullisuus ja kuntien yritystoiminnan markkinavaikutukset.
- Yhtenäistetään sidosyksiköiden ulosmyyntirajat enintään 5 prosenttiin ja enintään 500 000 euroon in house-yhtiöiden liikevaihdosta.

Hankinnan valmistelu

- *Velvoite uudelleen kilpailuttamiseen, mikäli saatu vain yksi tarjous. Tästä voidaan poiketa vain erityisen painavasta syystä.*
- *EU-kynnysarvon ylittävä hankinta voidaan olla jakamatta osiin vain erityisistä syistä ja mahdollistetaan ratkaisusta valittaminen.*
- *Markkinavuoropuhelu lähtökohtaiseksi osaksi hankintaprosessia*
- *Velvoitetaan hankintayksiköitä tekemään yli 10 miljoonan euron hankinnoista analyysi, jossa arvioidaan hankintamallin soveltuvuus ja ennakoidaan kustannuksia.*

Huoltovarmuus:

- *Hallitus selvittää tarpeen ja mahdollisuudet uudistaa yleistä julkisten hankintojen sääntelyä EU-sääntelyn puitteissa siten, että huoltovarmuustarpeet tulevat riittävästi huomioituiksi*

Elintarvikkeet

- *Yhteishankintayksiköiden ja sidosyksiköiden käyttäminen elintarvikkeiden ja ruokapalvelujen hankinnassa.*
- *Ennakoimattomien olosuhteissa tapahtuvien muutosten ja kriisitilanteiden huomioiminen hankintasopimuksissa sekä indeksien käyttö huomioidaan hankintasopimuksissa*

Oikeussuojaa koskevat kirjaukset

Hankintojen valvonta: *Kilpailu- ja kuluttajaviraston valvontaa vahvistetaan ja perustetaan hankintatietokanta, joka mahdollistaa kehitystoimien ja lainsäädäntömuutosten arvioinnin, parhaiden käytäntöjen levittämisen ja väärinkäytösten havaitsemisen.*

- KKV hankintavalvonnan määräajan pidentäminen 6kk->12 kk (164/2024)

Sanktioidaan suoramankinnan ja pakollisen sopimusmuutosilmoituksen ilmoittamatta jättäminen.

Muutoksenhaku

- **Hankintavalituslautakunnan perustamisen selvittämisestä erilaisia näkemyksiä**

Selvitetään mahdollisuutta luoda esimerkiksi hankintavalituslautakuntaan perustuva järjestelmä nopeutetusta muutoksenhausta julkisissa hankinnoissa

- **Markkinaoikeuden oikeudenkäyntiprosessin tehostaminen**

- Ei hallitusohjelmasta

- **Rikosrekisteriotteet (pakollisten poissulkemisperusteiden todentamiseksi)**

- Ei hallitusohjelmasta

-

Säädöshuolto

Aikataulu

Vuodet 2023-2024: selvitykset ja esivalmistelut

- **Mm. KKV:n selvitys sidosyksiköiden 10%:n vähimmäisomistusosuuskirjauksesta**
 - I-vaihe: sidosyksiköiden käytön yleisyys, käyttötavat ja käyttötarkoitukset
 - II-vaihe: vaikutusten arviointi

Vuodet 2024-2025: lainsäädäntötyö

- Perusvalmistelu hankintalakityöryhmän puitteissa 1.3-30.11.2024
- Lausuntokierros alkutalvi 2025

Hankintalaki eduskuntaan syksyllä 2025

Prosessin aikana kuullaan ja osallistetaan työryhmän ulkopuolisia sidosryhmiä monipuolisesti ja eri tavoin

TEM valmistelutiimi: Jan Hjelt, Olli Hyvärinen, Riikka Hietanen, Terhi Kauti